

LUẬT THẬP TỤNG

QUYỂN 19

V. BỐN PHÁP BA LA ĐỀ XÁ NI:

1 Giới Thọ Thức Ăn Từ Tỳ Kheo Ni Không Quen:

Phật tại nước Xá-vệ, lúc đó thời thế đang mất mùa đói kém, Tỳ kheo ni Liên-hoa-sắc có đức, quen biết nhiều nên được cúng nhiều y phục, ẩm thực, ngọa cụ, thuốc thang... các vật cần dùng. Tỳ kheo ni này vào sáng sớm đắp y mang bát vào thành khát thực, thấy các Tỳ kheo vào thành khát thực không được, dáng vẻ buồn bã không vui nên sốt phần thức ăn trong bát của mình cho các Tỳ kheo. Vị nào thiếu chút ít thì sốt cho chút ít, thiếu phân nửa thì sốt cho phân nửa, nếu không có gì thì sốt cho hết. Do Tỳ kheo ni này khát thực được bao nhiêu đều sốt cho hết cho các Tỳ kheo như thế, trải qua hai, ba ngày không được ăn nên ngất xỉu giữa đường. Một thương nhân trông thấy liền bảo vợ: “Tỳ kheo ni Liên-hoa-sắc ngất xỉu giữa đường, nàng hãy đỡ dậy đưa về nhà”, người vợ liền đỡ dậy đưa về nhà rồi nấu cháo cho ăn, khi Tỳ kheo ni tỉnh lại liền hỏi: “Cô có bệnh khổ gì mà ngất xỉu giữa đường như thế?”, đáp: “Tôi không có bệnh khổ gì, chỉ là vì hai, ba ngày nay không được ăn nên ngất xỉu”, lại hỏi: “Cô khát thực không được gì sao?”, đáp: “Khát thực được, vì thấy các Tỳ kheo khát thực không được... giống như đoạn văn trên cho đến câu trải qua hai, ba ngày không được ăn nên mới ngất xỉu giữa đường”. Các cư sĩ nghe rồi trong lòng không vui liền hiềm trách: “Sa-môn Thích tử không biết thời, không biết lượng, nếu người thí không biết lượng thì người thọ cũng nên biết lượng. Tỳ kheo ni Liên-hoa-sắc này vì đoạn thực nên suýt chết”, có Tỳ kheo thiếu dục tri túc hành hạnh đầu đà nghe biết việc này tâm không vui liền đem việc này bạch Phật, Phật do nhân duyên này nhóm họp Tỳ kheo tăng rồi hỏi các Tỳ kheo: “Các thầy thật đã làm việc này phải không?”, đáp: “Thật đã làm thưa Thế tôn”, Phật liền quở trách: “Tại sao gọi là Tỳ kheo lại không biết thời lượng... vì đoạn thực nên suýt chết”, quở trách rồi bảo

các Tỳ kheo: Do mười lợi nên kết giới cho các Tỳ kheo, từ nay giới này nên nói như sau:

Nếu Tỳ kheo không bịnh vào tụ lạc được Tỳ kheo ni không quen biết tự tay trao cho thức ăn, Tỳ kheo này nên đến Tỳ kheo khác nói tội như sau: ‘Trưởng lão, tôi đã phạm pháp đáng quả trách, không nên làm, pháp này nên sám hối, tôi nay phát lồ sám hối’. Đây gọi là Ba-la-đề-đề-xá-ni.

Bịnh là bịnh nóng, bịnh lạnh, cảm gió... nếu ăn thức ăn này thì bịnh được lành, trừ nhân duyên này ra đều gọi là không bịnh. Không quen biết là không có quan hệ mẹ con, chị em... cho đến bảy đời. Thức ăn là năm loại Khư-đà-ni (củ, cọng, lá, hoa, quả), năm loại Bồ-xà-ni (cơm, bún hoặc mì hay miến, bánh, cá và thịt) và năm loại tợ thức ăn (lúa nếp, lúa mạch, lúa mì, bắp, ca sữ). Tướng phạm trong giới này là nếu Tỳ kheo không bịnh vào tụ lạc được Tỳ kheo ni không quen biết tự tay trao cho thức ăn củ... hoặc cơm... hoặc bắp... thì phạm Ba-la-đề-đề-xá-ni. Không phạm là nếu bịnh hoặc Tỳ kheo ni có quen biết hoặc trong thiên miếu tế tự ở giữa đông người đưa cho hoặc ở trú xứ Sa-môn cho, hoặc ở trong chùa ni cho hoặc ở ngoài tụ lạc cho thì không phạm.

2. Giới Ăn Thức Ăn Do Tỳ Kheo Chỉ Bảo:

Phật tại thành Vương xá, lúc đó có một cư sĩ thỉnh Phật và hai bộ tăng vào ngày mai thọ thực, Phật im lặng nhân lời, cư sĩ biết Phật đã nhận lời liền đánh lễ Phật hữu nhiều rồi ra về. Về đến nhà liền lo chuẩn bị các món ăn ngon, sáng sớm trải tòa rồi sai sứ đến bạch Phật: “Đã đến giờ thọ thực, xin Phật tự biết thời”, Phật cùng hai bộ tăng đến nhà cư sĩ ngồi. Cư sĩ thấy Phật và Tăng ngồi rồi liền tự tay dâng nước, khi sắp dọn thức ăn lên thì có một Tỳ kheo ni trợ giúp cho Điều-đạt, vì Lục quần Tỳ kheo mà chỉ bảo cư sĩ rằng: “Đây là Thượng tòa thứ nhất, đây là Thượng tòa thứ hai, đây là vị trì luật, đây là vị pháp sư...; nên đưa cơm cho Tỳ kheo này, nên đưa canh cho Tỳ kheo kia...”, cư sĩ nói: “Tôi không biết ai là Thượng tòa thứ nhất, ai là Thượng tòa thứ hai, ai là vị trì luật, ai là vị pháp sư... Trong đây có nhiều thức ăn tôi sẽ dâng cúng cùng khắp, cô chớ nói lung tung; nếu cô còn nói lung tung thì tự cô dọn đưa thức ăn, tôi sẽ dừng lại”. Phật từ xa thấy Tỳ kheo ni đó lảng xãng, lại nghe cư sĩ quả trách nên sau khi thọ thực xong trở về, Phật do việc này nhóm Tỳ kheo tăng rồi quả trách Lục quần Tỳ kheo: “Tại sao gọi là Tỳ kheo lại ăn thức ăn do Tỳ kheo ni chỉ bảo cư sĩ đưa cho”, quả trách rồi bảo các Tỳ kheo: “Do mười lợi nên kết giới cho các Tỳ kheo, từ nay

giới này nên nói như sau:

Nếu các Tỳ kheo thọ bạch y thỉnh thực tại nhà, trong đây có Tỳ kheo ni chỉ bảo cư sĩ rằng: “Nên đưa cơm cho Tỳ kheo này, nên đưa canh cho Tỳ kheo kia...”, các Tỳ kheo nên bảo Tỳ kheo ni này rằng: “Cô hãy dừng lại, hãy đợi các Tỳ kheo ăn xong”. Nếu trong các Tỳ kheo không có ai bảo Tỳ kheo ni như thế thì tất cả Tỳ kheo này nên đến Tỳ kheo khác nói rằng: “Trưởng lão, tôi phạm pháp đáng quở trách, không nên làm, pháp này nên sám hối, tôi nay phát lồ sám hối”. Đây gọi là pháp Ba-la-đề-đề-xá-ni.

Tướng phạm trong giới này là nếu khi Tỳ kheo thọ thực, ăn thức ăn do Tỳ kheo ni chỉ bảo cư sĩ đưa cho thì phạm Ba-la-đề-đề-xá-ni; tùy thọ tùy ăn bao nhiêu thì phạm Ba-la-đề-đề-xá-ni bấy nhiêu. Nếu hai bộ tăng cùng ngồi, trong một bộ tăng nếu có một người bảo Tỳ kheo ni như thế thì trong bộ tăng thứ hai cũng gọi là nói. Nếu hai bộ tăng đi riêng, ngồi riêng, ăn riêng, trở ra riêng thì Tỳ kheo đi vào nên hỏi Tỳ kheo trở ra rằng: “Trong đây có Tỳ kheo ni nào chỉ bảo cư sĩ dọn đưa thức ăn cho Tỳ kheo không?”, nếu đáp là có thì nên hỏi: “Có vị nào bảo Tỳ kheo ni đó dừng lại chưa?”, nếu đáp là có rồi thì Tỳ kheo đi vào cũng gọi là có bảo Tỳ kheo ni; nếu đáp là chưa thì Tỳ kheo đi vào nên bảo Tỳ kheo ni dừng lại.

3. Giới Thọ Thức Ăn Từ Học Gia Không Thỉnh Trước:

Phật tại nước Duy-na-ly, lúc đó có một tượng sư tên là Thủ la giàu sang có oai đức, nhiều tài bảo, ruộng vườn, tôi tớ... tất cả đều thành tựu. Người này quy y Tam bảo đã thấy lý Tứ đế chứng được Sơ quả, do cúng dường không tính toán nên tiền lương mỗi tháng là một ngàn kim tiền ông đều đem cúng dường hết cùng những vật sở hữu khác, cuối cùng trở nên nghèo thiếu không thể chu cấp cho vợ con đầy đủ. Các cư sĩ khác thấy rồi đều chê trách: “Sa-môn Thích tử không biết thời, không biết lượng, nếu người thì không biết lượng thì người thọ cũng nên biết lượng. Tượng sư Thủ la này vốn giàu có dư dả, chỉ vì bố thí không biết lượng nên cuối cùng trở nên nghèo thiếu, không thể chu cấp cho vợ con đầy đủ, thật đáng thương”. Có Tỳ kheo thiếu dục tri tức hành hạnh đầu đà nghe biết việc này tâm không vui liền đem việc này bạch Phật, Phật do nhân duyên này nhóm họp Tỳ kheo tăng rồi hỏi các Tỳ kheo: “Các thầy thật đã làm việc này phải không?”, đáp: “Thật đã làm thưa Thế tôn”, Phật liền quở trách: “Tại sao gọi là Tỳ kheo lại không biết thời lượng... không thể chu cấp cho vợ con đầy đủ”, quở trách rồi bảo các Tỳ kheo:

“Các thầy nên làm yết ma Học gia cho tượng sư Thủ la, các Tỳ kheo, Tỳ kheo ni, Thức-xoa-ma-na, Sa di, Sa-di-ni khi vào nhà này đều không được tự tay thọ thức ăn. Nếu có người nào giống như Thủ la tượng sư, Tăng cũng nên làm yết ma Học gia như thế, nên làm yết ma như sau: Tăng nhất tâm hòa hợp, một Tỳ kheo trong Tăng xưng rằng:

Đại-đức Tăng lắng nghe, Thủ la tượng sư học gia này, khi các Tỳ kheo, Tỳ kheo ni, Thức-xoa-ma-na, Sa di, Sa-di-ni vào trong nhà của học gia này không được tự tay thọ thức ăn. Nếu tăng đúng thời đến nghe, Tăng nên chấp thuận, Tăng nay làm yết ma Học gia cho Thủ la tượng sư. Các Tỳ kheo, Tỳ kheo ni, Thức-xoa-ma-na, Sa di, Sa-di-ni khi vào nhà của Học gia này không được tự tay thọ thức ăn. Bạch như vậy. Như thế Bạch-nhị-yết-ma cho đến câu Tăng làm yết ma Học gia cho Thủ la tượng sư xong rồi. Tăng chấp thuận vì im lặng, việc này xin nhớ giữ như vậy.

Lúc đó Thủ la tượng sư nghe Tăng đã yết ma Học gia cho mình, các Tỳ kheo, Tỳ kheo ni, Thức-xoa-ma-na, Sa di, Sa-di-ni đến nhà mình đều không được tự tay thọ thức ăn, ông liền đến chỗ Phật đảnh lễ Phật bạch rằng: “Cúi xin Phật xả yết ma Học gia cho con”, Phật bảo các Tỳ kheo: “Các thầy hãy tác pháp xả yết ma Học gia cho Thủ la tượng sư. Nếu có người nào giống như Thủ la xin xả yết ma thì Tăng cũng nên cho xả yết ma như thế. Pháp xả yết ma là Tăng nhất tâm hòa hợp, Thủ la nên quỳ xuống chấp tay bạch Tăng:

Đại-đức Tăng lắng nghe, con là cư sĩ Thủ la do bố thí không biết lượng nên cuối cùng trở nên nghèo thiếu không thể chu cấp cho vợ con đầy đủ. Do nhân duyên này Tăng làm yết ma Học gia cho con, các Tỳ kheo, Tỳ kheo ni, Thức-xoa-ma-na, Sa di, Sa-di-ni đến nhà con không được tự tay thọ thức ăn. Nay con theo Tăng xin xả yết ma Học gia, các Tỳ kheo, Tỳ kheo ni, Thức-xoa-ma-na, Sa di, Sa-di-ni đến nhà con được tự tay thọ thức ăn như ban đầu. (Ba-lần)

Tăng nên trừ lượng là nên cho xả yết ma hay không nên cho xả: Nếu Thủ la tượng sư này tài sản còn tổn giảm chưa được tăng trưởng thì dù Thủ la có xin xả hay không xin xả, Tăng cũng không nên cho xả yết ma Học gia. Nếu Thủ la tượng sư này tài sản tăng trưởng thì dù Thủ la có xin hay không xin xả, Tăng cũng nên cho xả yết ma Học gia. Nếu Thủ la tượng sư tài sản không tăng cũng không giảm mà Thủ la lại đến xin xả thì Tăng nên cho xả, nếu không đến xin thì Tăng không nên cho xả yết ma Học gia. Một Tỳ kheo trong Tăng xưng rằng:

Đại-đức Tăng lắng nghe, Thủ la tượng sư này trước kia làm đàn

việt vì bố thí không biết lượng nên cuối cùng trở nên nghèo thiếu, không thể chu cấp đầy đủ cho vợ con. Tăng do việc này nên làm yết ma Học gia, các Tỳ kheo, Tỳ kheo ni, Thức-xoa-ma-na, Sa di, Sa-di-ni vào nhà ông không được tự tay thọ thực. Nay Thủ la tượng sư này theo Tăng xin xả yết ma Học gia, các Tỳ kheo, Tỳ kheo ni, Thức-xoa-ma-na, Sa di, Sa-di-ni vào nhà được tự tay thọ thực như trước kia. Nếu tăng đúng thời đến nghe, Tăng nên chấp thuận, Tăng nay xả yết ma Học gia cho Thủ la tượng sư, các Tỳ kheo, Tỳ kheo ni, Thức-xoa-ma-na, Sa di, Sa-di-ni vào nhà ông được tự tay thọ thực như trước kia. Bạch như vậy.

Như thế Bạch-nhị-yết-ma cho đến câu Tăng đã xả yết ma Học gia cho Thủ la tượng sư xong rồi. Tăng chấp thuận vì im lặng, việc này xin nhớ giữ như vậy.

Này các Tỳ kheo, do mười lợi nên kết giới cho các Tỳ kheo, từ nay giới này nên nói như sau:

Có các Học gia, sau khi Tăng làm yết ma Học gia xong, nếu Tỳ kheo nào không được thỉnh trước mà đến trong nhà Học gia như thế tự tay thọ thực thì Tỳ kheo này nên đến Tỳ kheo khác nói tội như sau: ‘Trưởng lão, tôi phạm pháp đáng quở trách, không nên làm, pháp này nên sám hối, tôi nay phát lồ sám hối’. Đây gọi là phápBa-la-đề-đề-xá-ni.

Học gia là người đã đắc sơ quả. Làm yết ma Học gia là Tăng làm yết ma Học gia cho người này. Không được thỉnh trước là Học gia này không có thỉnh trước mà đến trong nhà này tự tay thọ thực hoặc là năm loại Khư-đà-ni hoặc năm loại Bồ-xà-ni hoặc năm loại tợ thức ăn.

Tướng phạm trong giới này là nếu Tỳ kheo không được thỉnh trước mà vào trong nhà Học gia này tự tay thọ năm loại Khư-đà-ni hoặc năm loại Bồ-xà-ni hoặc năm loại tợ thức ăn thì phạmBa-la-đề-đề-xá-ni, tùy tự tay thọ bao nhiêu thì phạm Ba-la-đề-đề-xá-ni bấy nhiêu.

4. Giới Ở Ngoài Tăng Phường Tự Tay Thọ Thực:

Phật tại nước Ca-duy-la-vệ, lúc đó các Thích tử vào giờ ăn chiều thấy thức ăn ngon liền suy nghĩ: “Chúng ta không nên một mình ăn thức ăn ngon này, sao chúng ta không để dành cho Phật và Tăng”, nghĩ rồi liền để dành thức ăn ngon đó cho Phật và Tăng. Sáng sớm hôm sau các phụ nữ họ Thích dùng bảo vật tự trang nghiêm thân rồi đem thức ăn ngon này vừa đi vừa cười nói đến trong Tăng phường dâng cúng Phật và Tăng, người này nói: “Phật sẽ ăn thức ăn của tôi trước”, người kia cũng nói: “Phật ăn thức ăn của tôi trước, nhờ đó tôi được lợi ích an lạc

lâu dài”. Lúc đó trong rừng Ni-câu-đà có giặc cướp vì trước phạm tội nên bị đuổi trong rừng, chúa giặc nghe những tiếng cười nói này nên kêu đồng bọn thức dậy: “Tất cả hãy thức dậy, chuẩn bị mâu giáo cung tên, nhóm tài vật lại một chỗ chớ để cho vương lực, tụ lạc lực bao vây làm cho ưu não”, bọn cướp vội vàng thức dậy chuẩn bị như lời chúa giặc dạy, chúa giặc lại nói: “Hãy khoan, để ta xem thử là ai”, nói rồi liền đứng trên cây nghe ngóng, kẻ giả tiếng Sa-môn hỏi là ai, đáp: “Chúng tôi là phụ nữ họ Thích đem thức ăn ngon đến trong Tăng phường cúng cho Phật và Tăng để được lợi ích an lạc lâu dài”, chúa giặc nghe rồi liền trở lại bảo bọn cướp: “Nay chúng ta được lợi, chỉ cần cướp lấy”, bọn cướp nghe rồi liền xông ra bắt lấy các phụ nữ họ Thích lột hết nữ trang và quần áo khiến cho lỏa lồ rồi bỏ đi. Tiếng đồn vang khắp tụ lạc thành ấp, dòng họ Thích liền đem quân lực cùng tụ lạc lực bao vây bắt hết bọn cướp. Lúc các phụ nữ họ Thích này bị lỏa lồ đứng đó thì Lục quần Tỳ kheo đi đến nói rằng: “Hãy mang đến những thức ăn ngon này cho chúng tôi”, các phụ nữ này nghe rồi tức giận chê trách rằng: “Đáng lẽ phải thương xót chúng tôi bị lỏa hình, sao chỉ nghĩ muốn được thức ăn ngon như thế chứ”. Các Tỳ kheo nghe biết liền đem việc này bạch Phật, Phật bảo A-nan lấy y đã xả mang đến cho các phụ nữ mỗi người một cái, A-nan làm theo lời Phật dạy. Các phụ nữ mặc y rồi mới mang thức ăn vào trong Tăng phường, đánh kiền chùy để dâng cúng Phật và Tăng, sau đó ngồi ở trước Phật nghe thuyết pháp, Phật nói pháp chỉ dạy cho họ được lợi hỉ rồi im lặng, các phụ nữ liền đánh lễ Phật hữu nhiều rồi ra về. Không bao lâu sau, Phật do việc này nhóm Tỳ kheo tăng rồi quở trách Lục quần Tỳ kheo: “Tại sao gọi là Tỳ kheo, Tăng chưa sai liền ra ngoài Tăng phường tự tay thọ thực mà không ở trong Tăng phường thọ thực”, quở trách rồi bảo các Tỳ kheo: Do mười lợi nên kết giới cho các Tỳ kheo, từ nay giới này nên nói như sau:

Có Tỳ kheo tăng trụ nơi A-lan-nhã nghi có khủng bố, nếu Tỳ kheo biết chỗ A-lan-nhã nghi có khủng bố, Tăng chưa sai mà ra ngoài Tăng phường tự tay thọ thực, không phải ở trong Tăng phường thọ thực. Tỳ kheo này nên đến Tỳ kheo khác nói tội như sau: “Trưởng lão, tôi đã pháp pháp đáng quở trách, không nên làm, pháp này nên sám hối, tôi nay phát lồ sám hối”. Đây gọi là pháp Ba-la-đề-đề-xá-ni.

Chỗ A-lan-nhã là nơi cách tụ lạc khoảng năm trăm cung, cách nước Ma-kiệt-đà khoảng một Câu-lô-xá, cách nước phương Bắc khoảng nửa Câu-lô-xá. Nghi là cho đến nghi mất một bình nước. Khủng bố là cho đến sợ trong đây có ác Tỳ kheo. Tăng chưa sai là Tăng chưa nhất tâm

hòa hợp sai người này. Ngoài Tăng phướng là bên ngoài bức tường hoặc hàng rào hoặc hào thành ngăn cách. Trong Tăng phướng là bên trong bức tường hoặc hàng rào hoặc hào thành ngăn cách. Thực bao gồm năm loại Khư-đà-ni hoặc năm loại Bồ-xà-ni hoặc năm loại tợ thức ăn.

Tướng phạm trong giới này là nếu tăng chưa sai người này mà ra ngoài Tăng phướng tự tay thọ năm loại Khư-đà-ni hoặc năm loại Bồ-xà-ni hoặc năm loại tợ thức ăn, không phải ở trong Tăng phướng thọ thì phạm Ba-la-đề-đề-xá-ni.

Phật bảo các Tỳ kheo: Từ nay nên yết ma sai người trông coi thức ăn, pháp sai như sau: Tăng nhất tâm hòa hợp, một Tỳ kheo trong Tăng hỏi: “ai có thể làm người trông coi thức ăn cho Tăng?”, nếu có người đáp là có thể thì Tăng nên xét: Nếu người này có đủ năm pháp là tùy ái, tùy sân, tùy sợ, tùy si, không biết có hay không có thì Tăng không nên sai. Ngược lại nếu thành tựu năm pháp là không tùy ái, không tùy sân, không tùy sợ, không tùy si, biết có hay không có thì Tăng nên sai. Một Tỳ kheo trong tăng xưng rằng:

Đại-đức Tăng lắng nghe, Tỳ kheo ..... có thể làm người trông coi thức ăn cho Tăng. Nếu tăng đúng thời đến nghe, Tăng nên chấp thuận, Tăng nay sai Tỳ kheo ..... làm người trông coi thức ăn cho Tăng. Bạch như vậy.

Như thế Bạch-nhị-yết-ma cho đến câu Tăng đã yết ma sai Tỳ kheo ..... làm người trông coi thức ăn cho Tăng xong rồi. Tăng chấp thuận vì im lặng, việc này xin nhớ giữ như vậy.

Nếu sau khi thọ Tăng sai rồi, Tỳ kheo này biết trong chỗ đó có giặc thì nên thông báo cho tịnh nhơn biết, nếu thấy trong chỗ đó có người nghi là giặc cướp thì nên nhận lấy thức ăn mang đến và nói với người mang thức ăn rằng: “Các vị chớ vào trong chỗ đó, vì trong đó có người nghi là giặc cướp”, nếu người mang thức ăn không nghe theo, cố vào chỗ đó thì Tỳ kheo không phạm.”